

РЕШЕНИЕ



№ 356
София, 23.01.1999 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховния касационен съд, Гражданска колегия, пето гражданско отделение в съдебно заседание на 17 февруари хиляда деветстотин деветдесет и девета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Тодор Стоилов
ЧЛЕНОВЕ: Марио Бобатинов
Росица Ковачева

при секретар Радка Якимова
в присъствието на прокурора
изслуша докладваното от Марио Бобатинов
гр.д. 24 /1999 год.

Делото е образувано по касационна жалба на ООД "Екоперг" - г. Загреб, Хърватска против решението от 9.10.1998 година по гр.д. 570/98 година на Софийски апелативен съд - г. София.

С това решение е отменено изцяло решението от 5.11.1997 година по гр.д. 1543/95 на СГС и вместо него е постановено друго, което е отхвърлен изцяло иска на касатора за признаване и допускане изпълнение на частично арбитражно решение от 4.2.1995 година, постановено от арбитражен съд в г. Бери.

Оплакванията в касационната жалба са за незаконосъобразност и допуснати нарушения на съществени съдопроизводствени правила.

Ответникът по жалбата поддържа, че същата е неоснователна и като такава следва да бъде оставена без уважение.

Върховният касационен съд след преценка на наведените в касационната жалба оплаквания, доводите на страните, както и въз основа на цялостния анализ на представените по делото доказателства намира, че жалбата е процесуално допустима, тъй като е подадена в законоустановения срок (чл. 218г ал. 1 ГПК), но НЕОСНОВАТЕЛНА поради следното:

Предмет на делото е предмет от касатора иск за признаване и допускане изпълнението на частично арбитражно решение от 4.2.1995 година, постановено от арбитражен съд в г. Берн.

За да отхвърли иска за екзекватура на посоченото арбитражно решение Апелативен съд-София е приел в мотивите на обжалваното решение, че:

- арбитражното решение, чиято екзекватура се иска не е заверено от съда, който го е постановил и не е придружено от удостоверение от същия съд, че е влязло в сила, при което положение не са били спазени изискванията на чл. IV т. 1 б. "а" от Ню Йоркската конвенция във вр. с чл. 305 ал. 1 б. "а" ГПК.

- процесното арбитражно решение е частично, а не окончателно поради което съгласно чл. 32 от Правилата за арбитраж УНСИГРАЛ за него не може да се иска екзекватура. Такава може да се иска само за окончателното арбитражно решение.



ВКС след съвкупен анализ на представените по делото доказателства и направените в касационната жалба оплаквания намира, че обжалваното решение е правилно защото:

1. Първото оплакване, развито от касатора в касационната жалба се свежда до това, че неправилно в обжалваното решение било прието, че частичното арбитражно решение от 4.2.1995 година не било надлежно заверено.

Страните по делото са сключили договор от 11.5.1990 година като в т.т. 10.16.2, 10.16.3 и 10.16.4. са уговорили арбитражна клауза, според която при възникнал спор между тях арбитражната процедура ще се провежда от арбитраж "ad hoc" в г. Берн, Швейцария от трима арбитражи по правилата за арбитраж УНСИТРАЛ.

В т. 11.13 от договора като приложим закон страните са уговорили Швейцарския кодекс за задълженията/Кантон Берн/.

Арбитражното споразумение е договор за арбитраж. Този договор по своята правна природа е процесуален и в това си качество той трябва да отговаря на общите изисквания за валидност на договорите. В конкретния случай тези изисквания са налице.

Страните не спорят, а и апелативният съд в обжалваното решение правилно е приел, че признаване и допускане изпълнението на процесното арбитражно решение от 4.2.1995 година следва да бъде подчинено на изискванията на Нюйоркската конвенция, за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения, приета на 17.12.1958 година и ратифицирана от РБ на 10.10.1961 година. Следва да се съобрази обаче, че в конкретния случай е налице арбитражно споразумение/клауза/ подчинено по волята на страните на определен национален закон. Следователно той ще бъде "lex specialis" по отношение на Нюйоркската

конвенция, чийто разпоредби в случая следва да намерят субсидиарно приложение. По аналогичен начин в доктрината се разглеждат и договорите за правна помощ по отношение на Нюйоркската конвенция. /вж. в този смисъл Ж. Сталев, Закон за международния търговски арбитраж, Коментар 1991 г., с. 143/

Съгласно чл. 193 от Швейцарския федерален закон по международно частно право надлежната заверка на арбитражното решение следва да стане в швейцарския съд по местоседалището на арбитражния съд. Следователно съгласно цитираната разпоредба компетентен орган да извърши надлежна заверка на представения оригинал или препис от арбитражното решение е кантоналният съд в г. Берн.

Допълнителен аргумент в подкрепа на този извод се черпи от тълкуване на разпоредбата на чл. 194 от цит. Швейцарския федерален закон по международно частно право "по аргумент от противното", според който признаването и изпълнението на решения на чуждестранен арбитражен съд ще се подчинява на Нюйоркската конвенция. Има се предвид в законовия текст чуждестранен на Швейцария арбитражен съд, какъвто не е разглеждания случай. Процесното арбитражно решение е постановено от местен за Швейцария арбитражен съд /в г. Берн/, а не чуждестранен арбитражен съд по смисъла на чл. 194 от Швейцарския федерален закон по международно частно право, поради което заверката на арбитражното решение трябва да стане от местен швейцарски съд.

Дори да се приеме, както поддържа касатора че в разглеждания случай намират приложение само разпоредбите на Нюйоркската конвенция, по силата на чл. III от нея всяка договаряща държава ще признава силата на окончателното арбитражно решение и ще

допуска неговото изпълнение съобразно с процесуалните правила, които се прилагат на територията където се иска признаването и изпълнението. В този случай е налице препращане към правилата на процесуалния закон на държавата, на територията на която се допуска екзекватура, т.е. ГПК, Гл. XXXII - чл. 303 - чл. 307 ГПК.

Според чл. 305 ал. 1 б. "а" ГПК към молбата за екзекватура трябва да бъде приложен препис от решението, заверен от съда, който го е постановил и удостоверение от същия съд, че решението е влязло в сила.

Представеното по делото частично арбитражно решение от 4.2.1995 година е без заверка от арбитража, който го е постановил, съответно от местен държавен орган. Липсва и надлежно удостоверяване от арбитражния съд, че с това решение окончателно се разрешава спора между страните. Задължителна заверка за автентичност от местен държавен орган на държавата, където е постановено арбитражното решение се поддържа и в доктрината - /срв. проф. Ж. Сталев - Арбитраж по частноправни спорове - стр. 155/

Представеното по делото частично арбитражно решение със заверка от нотариус в г. Загреб не може да се приеме за надлежно заверено и по смисъла на чл. 52 от договора за взаимна правна помощ между РБ и ФНРЮ. Тази разпоредба има предвид само частни документи, издадени от една от договарящите се страни, а процесното арбитражно решение е правораздавателен акт, постановен от арбитражен съд на една трета държава - Швейцария.

Изложеното дава основание да се поддържа, че правилно и обосновано е прието в обжалваното решение, че не е налице

нашежна заверка по смисъла на приложимото материално право на частичното арбитражно решение, чиято екзекватура се иска.

2. Второто основно оплакване в касационната жалба се свежда до това, че неправилно е прието в обжалваното решение че процесното частично арбитражно решение не подлежало на екзекватура. Според чл. 32 т. 1 от Правилата за арбитраж УНСИТРАЛ до постановяване на окончателно арбитражно решение арбитражния съд може да издава временни, предварителни или частични арбитражни решения. Задължително за страните обаче е едва окончателното арбитражно решение, до който извод води логическото и граматическо тълкуване на чл. 32 т. 2 от Правилата за арбитраж УНСИТРАЛ. Да се приеме противното би означавало да се допусне предварително изпълнение на едно частично арбитражно решение, а в последващото временно, предварително или частично арбитражно решение да се допусне например компенсация по предявен насрещен иск или по възражение за прихващане и по този начин да се внесе неяснота и невъзможност за окончателното уреждане на отношенията между страните.

Аргумент в подкрепа на този извод е и разпоредбата на чл. V "д" от Нюйоркската конвенция въвеждаща като задължително изискване за екзекватура окончателност на арбитражното решение, каквато несъмнено в разглеждания случай не е налице.

Че представеното частично арбитражно решение не е окончателно сочи и съдържанието на представеното по делото процедурно нареждане № 19/7.2.1998 година, сочещо на висящност на арбитражния спор между страните по делото. В тази връзка представената по делото декларация от арбитражния състав следва да се тълкува в смисъл, че процесното частично

4 7

решение е окончателно, като то не подлежи на обжалване пред друг съд. Това обаче съвсем не означава, че с това частично арбитражно решение се разрешава окончателно спора между страните.

Третото касационно оплакване е относно това, че на 11.8.1998 година било постановено окончателно арбитражно решение. По делото това решение не е приложено и за това то не може тук да се обсъжда. Следва обаче да се подчертае, че предмета на делото е ограничен само до исканата екзекватура на частичното арбитражно решение от 4.2.1995 година. Ето защо процесуално недопустимо е да се прави искане за изменение било на основанието или на петитума на иска за екзекватура във въззивната/апелативната/ и касационната инстанции посредством въвеждане на друго арбитражно решение, различно от процесното.

Изложеното дава основание да се обобщи, че касационната жалба е изцяло неоснователна.

Ето защо обжалваното решение следва да бъде оставено в сила, поради което и на основание чл.218ж ал.1 ГПК

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решението от 9.10.1998 година по гр.д.570/98 година на Софийски апелативен съд-г.София.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:



РЕШЕНИЕ



№ 356
София, 23.01.1999 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховния касационен съд, Гражданска колегия, пето гражданско отделение в съдебно заседание на 17 февруари хиляда деветстотин деветдесет и девета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Тодор Стоилов
ЧЛЕНОВЕ: Марио Бобатинов
Росица Ковачева

при секретар: Радка Якимова
в присъствието на прокурора
изслуша докладваното от Марио Бобатинов
гр.д. 24 /1999 год.

Делото е образувано по касационна жалба на ООД "Екоенерг" - г. Загреб, Хърватска против решението от 9.10.1998 година по гр.д. 570/98 година на Софийски апелативен съд - г. София.

С това решение е отменено изцяло решението от 5.11.1997 година по гр.д. 1543/95 на СГС и вместо него е постановено друго, което е отхвърлен изцяло иска на касатора за признаване и допускане изпълнение на частично арбитражно решение от 4.2.1995 година, постановено от арбитражен съд в г. Берн.

Оплакванията в касационната жалба са за незаконосъобразност и допуснати нарушения на съществени съдопроизводствени правила.

Ответникът по жалбата поддържа, че същата е неоснователна и като такава следва да бъде оставена без уважение.

Върховният касационен съд след преценка на направените в касационната жалба оплаквания, доводите на страните, както и въз основа на цялостния анализ на представените по делото доказателства намира, че жалбата е процесуално допустима, тъй като е подадена в законоустановения срок (чл. 218г ал. 1 ГПК), но НЕОСНОВАТЕЛНА поради следното:

Предмет на делото е предмет от касатора иск за признаване и допускане изпълнението на частично арбитражно решение от 4.2.1995 година, постановено от арбитражен съд в г.Бери.

За да отхвърли иска за екзекватура на посоченото арбитражно решение Апелативен съд-София е приел в мотивите на обжалваното решение, че:

-арбитражното решение, чиято екзекватура се иска не е заверено от съда, който го е постановил и не е придружено от удостоверение от съдия съд, че е влязло в сила, при което положение не са били спазени изискванията на чл. IV т. 1 б. "а" от Ню Йоркската конвенция във връз с чл. 305 ал. 16. "а" ГПК.

-процесното арбитражно решение е частично, а не окончателно поради което съгласно чл. 32 от Правилата за арбитраж УНСИТРАЛ за него не може да се иска екзекватура. Такава може да се иска само за окончателното арбитражно решение.



ВКС след съвкупен анализ на представените по делото доказателства и направените в касационната жалба оплаквания намира, че обжалваното решение е правилно защото:

1. Първото оплакване, развито от касатора в касационната жалба се свежда до това, че неправилно в обжалваното решение било прието, че частичното арбитражно решение от 4.2.1995 година не било надлежно заверено.

Страните по делото са сключили договор от 11.5.1990 година като в т.т. 10.16.2, 10.16.3 и 10.16.4. са уговорили арбитражна клауза, според която при възникнал спор между тях арбитражната процедура ще се провежда от арбитраж "ad hoc" в г. Берн, Швейцария от трима арбитри по правилата за арбитраж УНСИТРАЛ.

В т. 11.13 от договора като приложим закон страните са уговорили Швейцарския кодекс за задълженията/Кантон Берн/.

Арбитражното споразумение е договор за арбитраж. Този договор по своята правна природа е процесуален и в това си качество той трябва да отговаря на общите изисквания за валидност на договорите. В конкретния случай тези изисквания са налице.

Страните не спорят, а и апелативният съд в обжалваното решение правилно е приел, че признаване и допускане изпълнението на процесното арбитражно решение от 4.2.1995 година следва да бъде подчинено на изискванията на Нюйоркската конвенция, за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения, приета на 17.12.1958 година и ратифицирана от РБ на 10.10.1961 година. Следва да се съобрази обаче, че в конкретния случай е налице арбитражно споразумение/клауза/ подчинено по волята на страните на определен национален закон. Следователно той ще бъде "lex specialis" по отношение на Нюйоркската

конвенция, чийто разпоредби в случая следва да намерят субсидиарно приложение. По аналогичен начин в доктрината се разглеждат и договорите за правна помощ по отношение на Нюйоркската конвенция. /вж. в този смисъл Ж. Сталев. Закон за международния търговски арбитраж, Коментар 1991 г., с. 143/

Съгласно чл. 193 от Швейцарския федерален закон по международно частно право надлежната заверка на арбитражното решение следва да стане в швейцарския съд по местоседалището на арбитражния съд. Следователно съгласно цитираната разпоредба компетентен орган да извърши надлежна заверка на представения оригинал или препис от арбитражното решение е кантоналния съд в г. Берн.

Допълнителен аргумент в подкрепа на този извод се черпи от тълкуване на разпоредбата на чл. 194 от цит. Швейцарския федерален закон по международно частно право "по аргумент от противното", според което признаването и изпълнението на решения на чуждестранен арбитражен съд ще се подчинява на Нюйоркската конвенция. Нама се предвид в законовия текст чуждестранен на Швейцария арбитражен съд, какъвто не е разглеждания случай. Процесното арбитражно решение е постановено от местен за Швейцария арбитражен съд /в г. Берн/, а не чуждестранен арбитражен съд по смисъла на чл. 194 от Швейцарския федерален закон по международно частно право, поради което заверката на арбитражното решение трябва да стане от местен швейцарски съд.

Дори да се приеме, както поддържа касатора че в разглеждания случай намират приложение само разпоредбите на Нюйоркската конвенция, по силата на чл. III от нея всяка договаряща държава ще признава силата на окончателното арбитражно решение и ще

допуска неговото изпълнение съобразно с процесуалните правила, които се прилагат на територията където се иска признаването и изпълнението. В този случай е налице препращане към правилата на процесуалния закон на държавата, на територията на която се допуска екзекватура, т.е. ГПК, Гл. XXXII - чл. 303 - чл. 307 ГПК.

Според чл. 305 ал. 1 б. "а" ГПК към молбата за екзекватура трябва да бъде приложен препис от решението, заверен от съда, който го е постановил и удостоверение от същия съд, че решението е влязло в сила.

Представеното по делото частично арбитражно решение от 4.2.1995 година е без заверка от арбитража, който го е постановил, съответно от местен държавен орган. Липсва и надлежно удостоверяване от арбитражния съд, че с това решение окончателно се разрешава спора между страните. Задължителна заверка за автентичност от местен държавен орган на държавата, където е постановено арбитражното решение се поддържа и в доктрината - /срв. проф. Ж. Сталев - Арбитраж по частноправни спорове - стр. 155/

Представеното по делото частично арбитражно решение със заверка от нотариус в г. Загреб не може да се приеме за надлежно заверено и по смисъла на чл. 52 от договора за взаимна правна помощ между РБ и ФНРЮ. Тази разпоредба има предвид само частни документи, издадени от една от договарящите се страни, а процесното арбитражно решение е правораздавателен акт, постановен от арбитражен съд на една трета държава - Швейцария.

Изложеното дава основание да се поддържа, че правилно и обосновано е прието в обжалваното решение, че не е налице

належава заверка по смисъла на приложимото материално право на частичното арбитражно решение, чиято екзекватура се иска.

2. Второто основно оплакване в касационната жалба се свежда до това, че неправилно е прието в обжалваното решение че процесното частично арбитражно решение не подлежало на екзекватура. Според чл. 32 т. 1 от Правилата за арбитраж УНСИТРАЛ до постановяване на окончателно арбитражно решение, арбитражния съд може да издава временни, предварителни или частични арбитражни решения. Задължително за страните обаче е едва окончателното арбитражно решение, до който извод води логическото и граматическо тълкуване на чл. 32 т. 2 от Правилата за арбитраж УНСИТРАЛ. Да се приеме противното би означавало да се допусне предварително изпълнение на едно частично арбитражно решение, а в последващото временно, предварително или частично арбитражно решение да се допусне например компенсация по предявен насрещен иск или по възражение за прихващане и по този начин да се внесе неяснота и невъзможност за окончателното уреждане на отношенията между страните.

Аргумент в подкрепа на този извод е и разпоредбата на чл. V "д" от Нюйоркската конвенция въвеждаща като задължително изискване за екзекватура окончателност на арбитражното решение, каквато несъмнено в разглеждания случай не е налице.

Че представеното частично арбитражно решение не е окончателно сочи и съдържанието на представеното по делото процедурно нареждане № 19/7.2.1998 година, сочещо на висящност на арбитражния спор между страните по делото. В тази връзка представената по делото декларация от арбитражния състав следва да се тълкува в смисъл, че процесното частично арбитражно

4 7

решение е окончателно, като то не подлежи на обжалване пред друг съд. Това обаче съвсем не означава, че с това частично арбитражно решение се разрешава окончателно спора между страните.

Третото касационно оплакване е относно това, че на 11.8.1998 година било постановено окончателно арбитражно решение. По делото това решение не е приложено и за това то не може тук да се обсъжда. Следва обаче да се подчертае, че предмета на делото е ограничен само до исканата екзекватура на частичното арбитражно решение от 4.2.1995 година. Ето защо процесуално недопустимо е да се прави искане за изменение било на основанието или на петитума на иска за екзекватура във въззивната/апелативната/ и касационната инстанции посредством извеждане на друго арбитражно решение, различно от процесното.

Изложеното дава основание да се обобщи, че касационната жалба е изцяло неоснователна.

Ето защо обжалваното решение следва да бъде оставено в сила, поради което и на основание чл.218ж ал.1 ГПК

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решението от 9.10.1998 година по гр.д.570/98 година на Софийски апелативен съд-г.София.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

